

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το πραγματικό δίλημμα για την αντισεισμική προστασία

Τις τελευταίες μέρες, με αφορμή τον πρόσφατο σεισμό με επίκεντρο τον υποθαλάσσιο χώρο του Ευβοϊκού, «βομβαρδιζόμαστε» από δημοσιεύματα και ρεπορτάζ σχετικά με τον κίνδυνο ενός νέου μεγάλου σεισμού. Η συζήτηση εστιάζεται στο φυσικό φαινόμενο του σεισμού, ενώ υποβαθμίζονται οι μεγάλες ελλείψεις όσον αφορά στην αντισεισμική προστασία, ελλείψεις που δε δικαιολογούνται από το σημερινό επίπεδο ανάπτυξης της επιστήμης και της τεχνικής.

Πολλές περιοχές της χώρας παραμένουν στην ουσία αθωράκιστες απέναντι σε ένα μεγάλο σεισμό, την ώρα που είναι η πιο σεισμογενής χώρα στην Ευρώπη και η 6η παγκόσμια, την ώρα που έχουν υπάρξει καταστροφικοί σεισμοί στο παρελθόν, με χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτό του σεισμού του Σεπτεμβρίου του 1999 στην Αττική, με 143 νεκρούς, 400 τραυματίες, 31 κτίρια που κατέρρευσαν και πάνω από 200.000 που υπέστησαν ζημιές.

Ανύπαρκτη η αντισεισμική θωράκιση των κτιρίων

Για την ασφάλεια από ένα σεισμό, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η στατική επάρκεια κάθε είδους εγκαταστάσεων και κτιρίων με την εφαρμογή αυστηρών κανονισμών όσον αφορά σε εδαφολογικές μελέτες, αντισεισμικές προδιαγραφές κατασκευής και επανελέγχου, καθώς και την απαγόρευση επικίνδυνων μετατροπών.

Η σημερινή κατάσταση αναδεικνύει τις χρόνιες εγκληματικές ευθύνες του αστικού κράτους και των εκάστοτε κυβερνήσεων. Από τα 4 περίπου εκατομμύρια των κτιρίων της χώρας, ένα ποσοστό της τάξης του 80% χτίστηκαν πριν το 1985. Δηλαδή, η πλειοψηφία των κτιρίων έχει χτιστεί είτε χωρίς αντισεισμικό κανονισμό (πριν το 1959) είτε με ανεπαρκή αντισεισμικό κανονισμό (1960 - 1985). Αντίστοιχα, πριν το 1985 έχει χτιστεί το 50% των σχολείων της χώρας.

Το πρόγραμμα προσεισμικού ελέγχου, που εξαγγέλθηκε από την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ μετά το σεισμό του 1999 και αφορούσε τα δημόσια και κοινωφελούς χρήσης κτίρια, έχει προχωρήσει ελάχιστα. Με βάση στοιχεία του ΟΑΣΠ, μέχρι το καλοκαίρι του 2012 μόνο στο 15% των δημόσιων κτιρίων πανελλαδικά και στο 6,5% στην Αττική είχε γίνει ο πρωτοβάθμιος προσεισμικός έλεγχος.

Για τους χώρους κατοικίας η κατάσταση είναι ακόμη χειρότερη. Πότε δεν εφαρμόστηκε, με ευθύνη του κράτους, ουσιαστικό πρόγραμμα προσεισμικού ελέγχου και ενίσχυσης.

Μεγάλο είναι το πρόβλημα και στους εργασιακούς χώρους στον ιδιωτικό τομέα. Οι εργοδότες, στο βωμό της ανταγωνιστικότητας και της προσπάθειας αύξησης του ποσοστού κέρδους τους, **στεγάζουν τις επιχειρήσεις σε ακατάλληλα κτίρια.** Το ζήτημα αυτό επιβεβαιώθηκε με τραγικό τρόπο στο σεισμό του 1999, με τα θύματα της «Ρικομέξ», της «Φαράν» κλπ.

Η εγκληματική ευθύνη του αστικού κράτους αναδεικνύεται και από μια σειρά άλλα ζητήματα. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου, μετά το σεισμό του 1999 στην Αττική, κτίρια που είχαν αρχικά χαρακτηριστεί «κίτρινα» «αποχαρακτηρίστηκαν» στη συνέχεια, χωρίς να γίνει ουσιαστικός έλεγχος. Στον πρόσφατο σεισμό της Κεφαλονιάς, με τα κριτήρια που τέθηκαν (με συγκεκριμένο ΦΕΚ) για να δοθεί αποζημίωση για αποκατάσταση των κτιρίων, στην πράξη οι ιδιοκτήτες αναγκάζονται είτε να μείνουν σε ακατάλληλα κτίρια είτε να πληρώσουν από την τσέπη τους για την επισκευή τους.

Η κατάργηση ελεγκτικών υπηρεσιών των πολεοδομιών επιδείνωσε ακόμη περισσότερο το υπάρχον πρόβλημα, καθώς πλέον δεν προβλέπεται ούτε τυπικά ο έλεγχος από την πλευρά του κράτους και η ευθύνη μετακυλιέται πλήρως στο μεμονωμένο μηχανικό, ενώ ζητείται από τον ιδιοκτήτη να επιλέξει με ποιο κανονισμό θα γίνει η κατασκευή.

Η εφαρμογή του νόμου για τις «τακτοποιήσεις» αυθαιρέτων αποτελεί μέτρο εισπρακτικού χαρακτήρα σε βάρος της λαϊκής οικονομίας, χωρίς, από την άλλη, να γίνεται ουσιαστικός έλεγχος για την ασφάλεια των κτιρίων. Είναι ενδεικτικό ότι οι «τακτοποιήσεις» γίνονται σε μια σειρά χώρους (π.χ., κατοικίες) χωρίς να υπάρχει απαίτηση για «μελέτη στατικής επάρκειας», ενώ ακόμη και για τους χώρους όπου απαιτείται (π.χ., συνάθροισης κοινού, εκπαίδευσης) δίνεται περιθώριο 5 ετών για την κατάθεση της μελέτης στατικής επάρκειας από την ημερομηνία υπαγωγής στη διαδικασία «τακτοποίησης».

Δεν κινδυνεύουμε μόνο από την κατάρρευση των κτιρίων

Ο κίνδυνος από ένα σεισμό μεγάλου μεγέθους δεν περιορίζεται στην κατάρρευση κτιρίων που μπορεί να προκαλέσει θανάτους και τραυματισμούς, υλικές ζημιές που, με τη σειρά τους, οδηγούν σε απώλεια στέγης, απώλεια θέσεων εργασίας και άλλες κοινωνικές επιπτώσεις.

Υπαρκτός είναι και ο κίνδυνος τραυματισμού εργαζομένων και πληθυσμού από θραύσεις υαλοστασίων, μετακίνηση

Ο σεισμός του 1999, με τα θύματα της «Ρικομέξ», της «Φαράν» κλπ., επιβεβαίωσε με τραγικό τρόπο ότι στον καπιταλισμό η αντισεισμική προστασία θυσιάζεται στο βωμό της ανταγωνιστικότητας και της προσπάθειας αύξησης των κερδών του κεφαλαίου

υλικών και εξοπλισμού, καθώς και από πυρκαγιές, εκρήξεις ή διαρροή επικίνδυνων ουσιών (π.χ., σε περιοχές όπου λειτουργούν χημικές βιομηχανίες, εγκαταστάσεις μεταφοράς και διανομής καυσίμων).

Για την προστασία εργαζομένων και πληθυσμού από ατυχήματα και τεχνολογικές καταστροφές σε περίπτωση σεισμού **θα πρέπει να τηρούνται αυστηρές διαδικασίες λειτουργίας, συντήρησης και ασφάλειας του συνόλου των εγκαταστάσεων, ενώ ο κίνδυνος θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά το χωροταξικό σχεδιασμό**, όσον αφορά στις αποστάσεις ασφάλειας μεταξύ βιομηχανίας - κατοικίας κ.ά. Επίσης, πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για την προετοιμασία αντιμετώπισης ατυχημάτων και φυσικών καταστροφών, όπως οι σεισμοί, καθώς και **μέτρα άμεσης και πλήρους αποκατάστασης των πληγέντων**, δηλαδή της παροχής πρώτων βοηθειών, νοσοκομειακής περίθαλψης, σίτισης, στέγασης, ψυχολογικής και οικονομικής υποστήριξης κλπ. Σε αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να πραγματοποιούνται ασκήσεις ετοιμότητας, καθώς και ενημέρωση του πληθυσμού, να υπάρχει επάρκεια προσωπικού και εξοπλισμού αντιμετώπισης, οδοί διαφυγής και μεταφοράς, ελεύθεροι χώροι για την εκτόνωση του πληθυσμού σε περίπτωση σεισμού κλπ.

Η έλλειψη σήμερα ενός ολοκληρωμένου πλαισίου προστασίας αναδεικνύει τον πολιτικό χαρακτήρα του προβλήματος. Η κατάσταση έχει χειροτερεύσει με τις μειωμένες δαπάνες του κρατικού προϋπολογισμού για σχετικά ζητήματα και την έλλειψη προσωπικού σε σχετικούς φορείς, με τις αναδιρθρώσεις στην τοπική διοίκηση, την «αποκέντρωση» της κρατικής ευθύνης σε περιφερειακό επίπεδο και την οικονομική αυτοτέλεια των περιφερειών - δήμων, την κατάργηση ή υπολειτουργία των Υπηρεσιών και Τομέων Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων, την ιδιωτικοποίηση του ΟΣΚ κλπ.

Ο πραγματικός ένοχος και η πραγματική διέξοδος

Η έλλειψη ουσιαστικού πλαισίου αντισεισμικής προστασίας δεν είναι τεχνοκρατικό πρόβλημα, δεν οφείλεται σε κακοδιαχείριση. Οφείλεται στην άναρχη, ανισόμετρη καπιταλιστική ανάπτυξη με γνώμονα το ποσοστό κέρδους. Στο πλαίσιο του σημερινού καπιταλιστικού δρόμου ανάπτυξης έργα αναγκαία για το λαό (αντισεισμικής θωράκισης, αντιπλημμυρικής προστασίας, σύγχρονα σχολεία, νοσοκομεία, ελεύθεροι χώροι, οδοί διαφυγής και μεταφοράς κλπ.) **δεν επιλέγονται ως προτεραιότητες**. Η γη και οι κατασκευές αντιμετωπίζονται ως εμπορεύματα για την ενίσχυση της κερδοφορίας των κατασκευαστικών και άλλων επιχειρηματικών ομίλων και όχι ως κοινωνικό αγαθό.

Οι προτεραιότητες των έργων που κατασκευάζονται καθορίζονται από το σχεδιασμό της άρχουσας τάξης στο πλαίσιο του λεγόμενου «νέου αναπτυξιακού μοντέλου» της χώρας - ως κόμβου μεταφοράς Ενέργειας και εμπορευμάτων με τόνωση του εξαγωγικού προσανατολισμού των μονοπωλιακών ομίλων (π.χ., αναβάθμιση λιμανιών, οδικοί άξονες, τουρισμός πολυτελείας), όπως φαίνεται και στα **ρυθμιστικά σχέδια** (π.χ., Ρυθμιστικό Σχέδιο Αττικής).

Αλλά και τα όποια έργα αντισεισμικής θωράκισης ή κατασκευής, π.χ., νέων σχολείων, πραγματοποιούνται, πέραν του ότι είναι πολύ πίσω από τις πραγματικές ανάγκες για ουσιαστική προστασία, γίνονται **με όρους ενίσχυσης των μονοπωλιακών ομίλων**, με μαύρες εργασιακές σχέσεις και ΣΔΙΤ, μετακυλώντας το βάρος διπλά και τριπλά στις πλάτες του εργαζόμενου λαού, χωρίς ουσιαστικό έλεγχο για την ασφάλεια των κατοίκων.

Η πραγματική αιτία της έλλειψης αντισεισμικής προστασίας αναδεικνύει και την κατεύθυνση στην οποία πρέπει να οργανωθεί η λαϊκή αντιέπιθεση. Οποια πολιτική δύναμη και να βρίσκεται στην αστική κυβέρνηση, όποιο μείγμα αστικής διαχείρισης και αν επιλέξει, υπηρετεί τον πραγματικό αντίπαλο, την άρχουσα τάξη και την ΕΕ, και γι' αυτό δεν μπορεί να δώσει φιλολαϊκή λύση στο πρόβλημα.

Απέναντι στα ψευτοδίληματα, ποια ανάγκη μας θα θυσιάσουμε ή ποιος είναι ο ικανότερος διαπραγματευτής των όρων σφαγής μας, πρέπει να αντιτάξουμε και να απαντήσουμε και σ' αυτό το ζήτημα στο **πραγματικό πολιτικό δίλημμα: «Παραγωγή έργων και χωροταξικός σχεδιασμός για τις λαϊκές ανάγκες ή για την ενίσχυση των μονοπωλιακών ομίλων»;**

Να απαιτήσουμε άμεσα μαχητικά και αγωνιστικά **κατασκευή έργων αντισεισμικής θωράκισης** με ευθύνη του κράτους χωρίς ΣΔΙΤ και χωρίς οικονομική επιβάρυνση του λαού, **ουσιαστικό και συνεχή έλεγχο**, με ευθύνη του κράτους, της στατικής επάρκειας και ασφάλειας σε περίπτωση σεισμού όλων των κτιρίων, **άμεση και ουσιαστική στήριξη και αποκατάσταση των σεισμοπλήκτων, προσανατολισμό των ελεγκτικών μηχανισμών του κράτους** στον έλεγχο της εργοδοτικής ευθύνης για την ουσιαστική και συνδυασμένη εφαρμογή των κανονισμών για την εργασιακή και δημόσια ασφάλεια, **ολοκληρωμένο σχεδιασμό** αντιμετώπισης τεχνολογικών και φυσικών καταστροφών με εκπαίδευση και ενημέρωση του πληθυσμού, κρατική χρηματοδότηση για ανάπτυξη της έρευνας στον τομέα της αντισεισμικής προστασίας.

Προϋπόθεση για να έχει ο αγώνας αυτός ελπιδοφόρα προοπτική είναι να δένεται με την πάλη για ένα ριζικά διαφορετικό δρόμο ανάπτυξης, να φωτίζει το δρόμο της κοινωνικοποίησης των συγκεντρωμένων μέσων παραγωγής, της ανάπτυξης της οικονομίας με επιστημονικό κεντρικό σχεδιασμό και εργατικό έλεγχο. Σ' αυτά τα πλαίσια, **ο ενιαίος κρατικός φορέας κατασκευών** θα σχεδιάζει και θα υλοποιεί έργα ασφαλή και ποιοτικά, καλύπτοντας το σύνολο των διευρυνόμενων κοινωνικών αναγκών, διασφαλίζοντας έτσι και όρους πλήρους, σταθερής και ασφαλούς εργασίας των εργαζομένων στα έργα.

της Αφροδίτης ΑΥΓΕΡΙΝΟΥ*

*Η Αφροδίτη Αυγερινού είναι μέλος της Ομάδας Περιβάλλοντος του Τμήματος Οικονομίας της ΚΕ του ΚΚΕ